

הרב חגי לונדן
ראש בית המדרש החברתי
בקרית האקדמית אונו

עניינים שבאמונה

סתם בצחוק?

ההסתפקות במציאות הקיימת. צחוק שלילי הוא זלזול במציאות הנוכחית ללא בנייה של קומה חדשה; מה שמותיר את הצחוק מתבוסס בצחוק לשם הצחוק, בחוסר רצינות העלול לגרום להתפרקות יצרית. צחוק חיובי לעומת זאת, מבטא אף הוא אי-הסתפקות במצב הקיים, אולם הוא מגיע מתוך חתירה למימד העומק המצוי במצב עליו 'צוחקים'. בשל כך, צחוק חיובי יכול לשמש כריפוי נפשי ואפילו גופני (ליצנות רפואית). צחוק מאפשר להתגבר על המצבים הקשים והמאיימים ביותר בחיים: 'עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון' (משלי לא, כה) - לא במובן של הדחקה, אלא מתוך ההבנה שאף המוות אינו סוף פסוק, וקיים מימד נצחי יותר המלווה את האיש המאמין.

ככל שהאדם והתרבות עמוקים יותר, חוש הביקורת מתפתח בהתאם. במידה וחוש הביקורת אינו בא על סיפוקו מתוך השקפת עולם סדורה, הנוגעת גם בחוויה הקיומית של האדם - הוא מתפרץ לעיתים בצנינות ורדוקציה (הנמכה). בתרבות הפוסט-מודרנית בה אנו מצויים, קיים פער אדיר, שלא היה כמוהו בהיסטוריה, בין היכולות והכישורים של המין האנושי ובין התודעה המוסרית (מציאות המכונה בפי חז"ל: 'ימות המשיח'). אחת ההשלכות לכך היא שליטתה של הצנינות בשיח הציבורי וכוחה הגובר והולך של הסאטירה. לא בכדי הופכים כוכבי היסטנד-אפי למובילי תרבות (ראה את השפעתה של התוכנית 'ארץ נהדרת' בישראל; או של ג'ון סטיוארט - סאטיריקן פוליטי שעקף את אובמה בסקרי דעת הקהל והוכתר 'כאיש המשפיע ביותר בארה"ב').

יחד עם זאת, כאמור, דווקא בתרבות הנוכחית, השואפת במהותה לעומק - הצחוק יכול לשמש כמנוף להתקדמות ולחידוד חוש ביקורת-בונה. במידה ומשתמשים נכון בהומור, ניתן לגעת במעגלים רחבים יותר ויותר של אנשים. לעיתים ניתן לפתח שמחה אמיתית מתוך צחוק בריא, המתחיל אמנם מגירוי חיצוני אולם 'מניע' את העולם הפנימי. השאלה אם הצחוק נוגע בנקודה נכונה וקונסטרוקטיבית, או שאינו לא-יותר מאשר דגדוג גופני או שכלי (בדיחה תפלה). השאלה האם אתה צוחק **על** האדם שמוּלך או שאתה צוחק **איתו**. האדם המאמין הינו אדם צוחק - במשמעות של אדם החותר כל העת אל הפנימיות, אל החיבור; אדם ענו, חכם וביקורתי במובן החיובי של המילה. וכן, גם זורק בדיחה מידי פעם; מה יש?

מתי למעשה אנו צוחקים? צחוק פורץ כאשר ישנה 'שבירה' של הרצף ההגיוני הצפוי. לדוגמא, צחוק פורץ בזמן בו מתברר לפתע שדבר מסוים שעד כה היה נראה 'גדול' וחשוב - איננו כזה. ילדים קטנים מתגלגלים מצחוק כאשר מופצצים מולם בלון נפוח. על אותו משקל, מבוגרים 'מתפוצצים' מצחוק כאשר מישוה מחקה פוליטיקאי. אולם יש גם פן נוסף לצחוק: מסתבר שהדבר שהיה עד עכשיו גדול ורציני, ולכן גם נתפס רחוק ומנוכר ממני - הופך לפתע לקרוב ונגיש. כאשר ילד מחקה את המורה שלו כל הילדים צוחקים כי עתה הדמות כבר אינה מפחידה אלא היא 'חלק מאיתנו'. צחוק הופך את הכול לנגיש. זוהי אף הסיבה שצחוק הוא המכנה המשותף הרחב ביותר של האנושות. אין דרך יותר מהירה לחיבור בין אנשים מאשר הצחוק. צחוק 'שובר את הקרח'.

ישנו כמובן גם צד אפל לצחוק: אם הכול נגיש ואין שום תוכן וסמכות שיש להתייחס אליהם ביראת כבוד אזי 'ליצנות אחת דוחה אלף תוכחות'. מופיע צחוק המבטא זלזול וציניות, וזהו הצחוק המוגנה כל כך על ידי חז"ל; אבל כאמור יש גם צחוק אחר - צחוק המבטא את חוסר ההשלמה כשהדברים מנוכרים ממני וביטוי אושר על כך שכעת הם קרובים אלי. צחוק מגיע לא רק בסיטואציות של זלזול. צחוק מתפרץ כאשר אדם חש קרבה והזדהות כלפי תוכן או דמות מסוימת עקב עומק חדש שהתוודע אליו; זהו הצחוק במשמעות של אושר וחברות.

אם נתנסח במונחים מופשטים יותר, נאמר זאת כך: המכנה המשותף לשני סוגי הצחוק - השלילי והחיובי - הינו חוסר

הפסח הזה כולנו בהודיות!

המלחמה

איתנו כפינו בלתי אילי

בהתאם לקטניות ורמת הלחץ

באזירה קסומה עם תוכניות לכל המשפחה
כשרות במוצרי מהדרין - שרונה

נותרו מס' חדרים במחיר 'יחודי'
3,268 ש"ח לאדם
פנסיון מלא לכל ימי החג

• מתנפים לילדים
• מופעים
• טיולים

אל בודיות בלתי נהנות

פרטים והרשמה: אהובה - 04-6653215/6 עדאיל - 052-8314296

